

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מוצאי ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשל"ב

חלק ב – יוצא לאור לש"פ נח, ד' מרחשון, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ח ר' ברוך בהרה"ח ר' צבי הירש ז"ל

נלביע כי"ף תשרי, ה'תשמ"ז

מרת שרה בהרה"ח אליהו ז"ל

נלביע י"ז שבט, ה'תשכ"ג

שיפרין

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ולזכות בנם וכלתם

הרה"ח ר' צבי הירש וזוגתו מרת גאלדא ומשפחתם

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

שיפרין

ג

בי"ה, ז' שבט תשכ"ג
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה' חיים ישראל שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום החמישי, ולאחרי זה גם ספרו.
ובודאי יודע אשר אין זה בנוהג בית הרב לתת הסכמות על ספרים ומכמה
טעמים.

ויהי רצון אשר רבות בשנים יגביר חיילים לאורייתא לברר פסקי דינים
הלכה למעשה, והרי גדולת התורה היא גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

תקותי חזקה ובפרט ע"פ הנדפס בראשית מכתבו אודות מקום משרתו
בקדש ביהכ"נ חסידותית, שעושה כל האפשריות להפצת תורת הבעל שם טוב
תלמידיו ותלמידי תלמידיו בכל מקום שידו מגעת, וגודל ההכרח בזה והזכות
אין דורש אריכות, וינעם לי להתבשר טוב גם בזה.

בכבוד וברכה.

ג

מוה' חיים ישראל: צימרמן, ת"א.
ספרו: כנראה הכוונה לספרו "פרי ישראל" ח"א (מבוא להלכות טריפות הריאה), שנדפס
— ת"א, תשכ"ד.
אין זה בנוהג בית הרב לתת הסכמות: ראה גם אג"ק ח"א אגרת ג'תרעג. ג'תרפב. חט"ו אגרת
ה'תנ. חט"ו אגרת י'תיד, ובהנסמן בהערות שם.
גדול תלמוד שמביא לידי מעשה: קידושין מ, ב. וש"נ.
מקום משרתו בקדש ביהכ"נ חסידותית: ראה גם שער ספר הנ"ל, שהוא "רב בית הכנסת בית
יצחק חסידי סוקולוב וקוצק ע"ש אדמו"ר מסוקולוב תל אביב".

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נח, ד' מרחשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני
מהתוועדות מוצאי ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשל"ב — הנחה בלתי
מוגה (חלק ראשון י"ל לשמיני עצרת, שמחת תורה).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ר"ח מ"ח, ה'תשע"ט,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

ב

בי"ה, ראש חודש מרחשון, ה'תשל"ג
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרה"ח ווי"ח אי"א נוי"נ
עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
מוה"ר שאר ישוב שי' הכהן

שלום וברכה!

לאחרי חודש תשרי, חודש השביעי המשובע בכל טוב, תורה ומצוות
וטרדה דמצוה,

ארשה לעצמי לשאול את כת"ר (ובודאי נתקבל מכתב התנחומין בעתו)
האם יש בין כתבי אביו הרה"ח וכו' וכו' זצ"ל דברים הראויים לפירסום ועדין
לא נתפרסמו, וכוונתי ביחוד בתוכן היכול להשפיע על בני הנוער בנוגע ללימוד
פנימיות התורה.

ות"ח מראש על כתבו בזה.

כבוד ובברכה אשר מכאן ולהבא אך טוב בטוב הנראה
והנגלה יבשר ויבשרו כל בני ישראל איש לרעהו.

נ.ב. מצוי"ב העתק מכתבי למר יעקב שי' גליס, ובפרט אשר בראש הספר
באה הקדמת כת"ר שי'.

ב

מוה"ר שאר ישוב שי' הכהן: אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ו אגרת ט'תקצט, ובהנסמן
בהערות שם.

חודש השביעי המשובע בכל טוב: ראה ויק"ר פכ"ט, ח (עה"פ "בחדש השביעי" — אמור
כג, כד).

מכתב התנחומין: לאחר פטירת אביו הרה"ח וכו' וכו' מוה"ר דוד הכהן (הנזיר) זצ"ל —
כ"ח מנ"א תשל"ב.

מכתבי למר יעקב שי' גליס: לעיל אגרת הקודמת.

בראש הספר באה הקדמת כת"ר: הוא ספר "אֶסְפֶּת מחקרים תורניים" של אברכי ישיבות אשר
"זכו במילגות של עיריית ירושלים לאברכים מצטיינים — לשנת תשל"ב" (כנסמן לעיל שם),
ובראש הספר באה הקדמת הנמען — ששימש אז כסגן ראש העיר וממונה על המחלקה
לתרבות של עיריית ירושלים.

יד. דובר כמ"פ אודות תורת והוראת רבינו הזקן "לחיות עם
הזמן", עם פרשת השבוע⁶⁶.

וכיון שהשבוע הראשון לענין ד"ויעקב הלך לדרכו⁶⁷ הוא לעולם
בפרשת נח (כשם ששבת בראשית היא לעולם ששבת שלאחרי
שמע"צ ושמח"ת, כנ"ל ס"ד) — הנה האמור לעיל (במאמר) בענין "אל
יפטר אדם מחבירו כו"⁶⁸,

— שכאשר כל אחד חוזר לעבודתו "תחת גפנו ותחת תאנתו"
(לאחרי משך זמן שהיו ביחד), צריכים להפטר "מתוך דבר הלכה" דוקא,
"שמתוך כך זוכרהו"⁶⁹, היינו, שאין זה פירוד אמיתי, כיון שהם זוכרים
אותו ענין — ענין בתורה, שלהיותו דבר שאין עליו הגבלות, "הלא כה
דברי כאש"⁶⁸, הרי הוא מאחד את שני היהודים באופן שהמקום הגשמי
שביניהם אינו מפסיק כלל, ואדרבה: כיון שיש מקום גשמי שיכול
לכאורה להפסיק ביניהם, נעשית אחדותם באופן נעלה יותר, "כיתרון
האור מן (מתוך) החושך"⁶⁹ לגבי אור שאינו בא מתוך החושך —
הרי זה קשור עם פרשת נח — שמרומז בכל הסיפור אודות נח
ותיבת נח, כדלקמן.

טו. כללות הסיפור דפרשת נח קשור לכאורה עם מעמד ומצב
העולם באופן שלא כדבעי לגמרי.

אמנם, ידוע מ"ש בגמרא במסכת זבחים⁷⁰ בנוגע לשייכות של
המבול עם ארץ ישראל שעלי' נאמר⁷¹ "ארץ לא מטהרה היא לא גושמה
ביום זעם", שמזה מובן, שהמבול פעל ענין של טהרה, בדוגמת הטהרה
שע"י מקוה (שלכן הי' המבול "ארבעים יום"⁷² — בדוגמת מקוה מ'
סאה)⁷³; והרי הענין דמקוה טהרה הוא — כשמה — כמארו⁷⁴
"אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם, אביכם
שבשמים .. מקוה⁷⁵ ישראל הוי", שזהו ענינו של יוהכ"פ, שממנו באים
לחג הסוכות ולענינים שלאחריו.

ואף שענין הטהרה הוא רמז בלבד, ואילו בגילוי ראו לכאורה ענין

(66) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק
ב"היום יום" ב חשון).

(67) ויצא לב, ב. וראה שיחת ש"פ
בראשית תרצ"ו ס"ג (סה"ש תרצ"ו ע' 43).
וש"נ.

(68) ירמ' כג, כט.

(69) קהלת ב, יג.

(70) ק"ג, א.

(71) יחזקאל כב, כד.

(72) נח ז, יז.

(73) ראה תו"א נח ח, סע"ג ואילך.

(74) יומא פה, ב (במשנה).

(75) ירמ' יז, יג.

של "מבול", ש"בלה.. בלב כו" (ככל הפירושים שב"מבול"⁷⁶) — הרי זה נראה במעמד ומצב העולם שניצל מהמבול כפי שהי' נראה בשעת המבול:

בשעת המבול היו בתיבת נח כל החיות והבהמות שבעולם, וכולם הונהגו ע"י נח ובניו — שזהו בדוגמת המעמד ומצב כפי שיהי' לעתיד לבוא בביאת המשיח, כמ"ש⁷⁷ "וגר זאב עם כבש גו' ופרה ודוב גו'", "ונער קטן נוהג בס", "לא ירעו ולא ישחיתו" (כמבואר במדרש ובמיוחד בקבלה⁷⁸).

וזהו הטעם שאע"פ שהענין ד"מי נח" הוא לכאורה ענין של "מבול" — הרי מצינו בזה ש"נח" הוא מלשון "נייחא", "נייחא לעילאין ונייחא לתתאין" (כמבואר בארוכה בדרושי מים רבים⁷⁹), כמוזכר לעיל (ס"ו). וההסברה בזה (שזהו "נייחא" גם למטה) באופן של הבנה והשגה — כפי שרואים ש"שנים שנים באו גו' אל התיבה"⁸⁰, גם "מן הבהמה אשר לא טהורה היא"⁸¹, ואעפ"כ התנהגו באופן ד"לא ירעו ולא ישחיתו", כמבואר סיפור המעשה בפשוטו של מקרא.

טז. וזוהי גם ההוראה שלמדים מפרשת נח — שהרי "התורה היא נצחית"⁸²:

לכאורה, כשמסתכלים מה שנעשה בעולם, רואים מצב מבהיל: ככל שהמצב לא הי' כדבעי לפני עשרים שנה — נעשה עכשיו מצב ש"איש כל הישר בעיניו יעשה"⁸³, בלי סדרים! ועד שבזה גופא ניתוסף "חידוש": אם פעם הי' זה באופן שזהו "ישר" "בעיניו" לכל-הפחות — הנה עתה יודע הוא בעצמו שאין זה "ישר", אלא היפך הישר, היפך הצדק וכו', ואעפ"כ עושה היפך ה"ישר" — כדי להכעיס! מצב כזה — לא הי' מעולם!

וא"כ, חושב יהודי: כל זמן שהי' בבית-הכנסת, בשמע"צ ושמח"ת,

76 פרשי' נח ו, יז.
77 ישעי' יא, ו ואילך.
78 ראה תו"ח ר"פ נח: "בס' לק"ת* מבואר כללות ענין כניסת נח לתיבה.. שהוא בפנימית בינה.. כמו לעתיד לבוא". ובמאמרי
אדהאמ"צ ר"פ נח: "מבואר בס' הקבלה שתיבת נח הוא הדוגמא דלעתיד". וראה דרושי חסידות שנסמנו בלקו"ש חכ"ה ע' 29.
79 תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.
80 נח ז, ט.
81 שם, ב.
82 תניא רפי"ז. ובכ"מ.
83 ע"פ פי' ראה יב, ת. ס' שופטים יז, ו.
* ראה לקו"ת להאריז"ל בראשית ו, זז.
כא, ה.

הוספה

א

בי"ה, ראש חודש מרחשון, ה'תשל"ג
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה יעקב שי' גליס

שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתבו מיי"ג בתשרי וכן הספר "אספת מחקרים תורניים".
ותי"ח על שימת לבו לשלחו לי.

ויהי רצון שיוסיפו בכל פעולותיהם, ובפרט בשטח לימוד תורתנו הקי' תורת אמת ותורת חיים, וכן בחלק דתמכין דאורייתא, ובמיוחד בלימוד הלכה למעשה, על אחת כמה וכמה בשנה זו שהיא שנת השבע, שבת שבתון לה', וכידוע במפרשים שכיון ששובתים מכמה ענינים ועובדין דחול, ממילא מוסיפים בלימוד התורה.

ואם בכל מקום הדברים אמורים, מכל שכן בירושלים עיה"ק תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה להצלחה וזכות הרבים מסייעתן.

נ.ב. אם הו"ל עוד פרסומים, אתענין לקבלם ותי"ח מראש.

א

מו"ה יעקב שי' גליס: מנהל האגף לתרבות תורנית של עירית ירושלים. אגרת נוספת אליו — אג"ק חכ"ב אגרת ח'תקסו.
הספר "אספת מחקרים תורניים": הכולל מחקרים תורניים של אברכי ישיבות ("ביחוד בנושאים הקשורים במצוות התלויות בארץ ובקדושת ירושלים") אשר זכו ב"מילגות של עירית ירושלים לאברכים מצטיינים — לשנת תשל"ב".
תורת אמת: מלאכי ב, ו.
ותורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).
דתמכין דאורייתא: ראה זח"ג נג, ב.
שנת השבע, שבת שבתון לה': ע"פ בהר כה, ד.
וכידוע במפרשים שכיון ששובתים כו': ראה ספורנו עה"פ שם. ובכ"מ.

והיינו, שכיון שישנה ה"בשורה" שה"חתימה טובה" נמשכת בטוב הנראה והנגלה במשך כל השנה, בכל פרטי הר"ת שנימנו ב"יהי רצון", החל מאות א', "שנת אורה", עד לאות ת', "שנת תורה" — אזי "וישא יעקב רגליו" ("רגליו" דייקא, ואילו הראש והלב מונחים בתורה ותפלה ועניני מצוות) מתוך שמחה וטוב לבב, לילך למלא שליחותו לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ניגנו הניגון "צמאה לך נפשי . . עך טי דורין מאַרקו".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן קנקני יי"ש לכמה כהנים מביין העולים החדשים מרוסיה, כדי לחלק בין המסובים.

אח"כ ניגן בעצמו את הניגון "צמאה לך נפשי וכו'".

אח"כ הורה להכריז את הסדר (בנוגע לברכת המזון וחלוקת כוס של ברכה).

לאחרי ברכת המזון, חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכל הנאספים מ"כוס של ברכה".]

ורקד עם התורה — מה טוב ומה נעים; אבל כאשר תובעים ממנו "ויעקב הלך לדרכו", שצריך לצאת בשליחות של הקב"ה מחוץ לביהכנ"ס וביהמ"ד כדי לעשות מהעולם דירה לו ית' — צועק הוא שיש שם "מים רבים", ויש שם זאב וארי' עם כל הענינים שנימנו שם!

ועל זה אומרים לו:

מיד בצאתך משבת בראשית — נותנים לך "תיבה", ואם רק תקיים את הציווי "בא גו' אל התיבה"⁸⁴ — אין לך מה להתפעל מפני ה"מים רבים" שיש מחוץ, אפילו אם בחוץ יש ח"ו "מבול"!

ויתירה מזה: ב"תיבה" שלך — ביכלתך להכניס את העולם כולו, באופן שאע"פ שהארי' נשאר ארי' והזאב נשאר זאב, ועד"ז בנוגע לכל פרטי החיות ובהמות שהיו בתיבת נח, אעפ"כ, "לא ירעו ולא ישחיתו"; ובאופן שהי' אז — שנח ובניו היו בעה"ב!

יז. ונמצא, שהסיפור בפרשת נח מהוה הוראה ונתנת-כח לכל אחד מישראל, שאע"פ שבצאתו משבת בראשית לימי החול של פרשת נח, עומד מפוחד ("אָ דערשראָקענער") בגלל שזהו היפך לגמרי מהמעמד ומצב שבו עמד בשבת בראשית, בשמע"צ ושמח"ת ובשאר ימי חודש תשרי — אומרים לו: "אל תירא עבדי יעקב"⁸⁵,

— כמבואר בלקו"ת⁸⁶ שענין זה קשור עם מוצאי שבת, כי, במשך יום השבת נקרא כל יהודי בשם "ישראל", ואילו כשיוצא מיום השבת לימי החול לעסוק בעובדין דחול, אזי נקרא בשם "יעקב", בגלל הירידה לעניני חול, שזהו בחי' ה"עֶקֶב" של העולם, ולכן אומרים "אל תירא עבדי יעקב" —

שיש בזה ב' ענינים: הן לשון ציווי והן לשון הבטחה (כמבואר בכ"מ⁸⁷), לא רק ציווי שלא להתיירא ("זאָלטט ניט מורא האָבן"), אלא גם הבטחה שאכן לא יתיירא ("וועסט ניט מורא האָבן").

אלא שצריך להתנהג ע"פ הוראת הקב"ה — כמו שהי' אצל נח, ש"ויסגור ה' בעדו"⁸⁸, לאחרי שבנה את התיבה ע"פ הוראת הקב"ה באופן של חלוקה ל"תחתיים שניים ושלישיים"⁸⁹, ובאופן שאע"פ שכולם היו בתיבה אחת, מ"מ הי' חילוק בגשמיות בין בהמה טהורה, שממנה נצטווה

(87) ראה תו"א ס"פ תשא. ובכ"מ.

(88) נח שם, טז.

(89) שם ו, טז.

(84) נח שם, א.

(85) ישעי' מד, ב. ירמי' ל, יו"ד. מו,

כד"ח.

(86) בלק עב, ב.

להכניס "שבעה שבעה"⁹⁰, לבהמה לא טהורה, שממנה נצטווה להכניס "שנים שנים"⁹¹,

ועד"ז גם בעולם — שצריך לידע שישנו הענין ד"המבדיל בין קודש לחול", "המבדיל בין אור לחושך" ו"המבדיל בין ישראל לעמים"! — נמצאים אמנם באותו עולם, ש"מלוא כל הארץ כבודו"⁹², אבל יש בעולם אלו שנקראים בשם "ישראל" ואלו שנקראים בשם "עמים"; וגם לעתיד לבוא כשיקויים היעוד⁹³ "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד" — יהי חילוק בין כל העמים לבנ"י, ש"חלק הוי' עמו"⁹⁴, ואילו כל השאר — "יצב גבולות עמים (רק) למספר בני ישראל"⁹⁵.

וכמדובר כמ"פ, שכל הבלבול שרוצים לבטל חלק מהמחיצה (ועאכ"כ כל המחיצה) שבין ישראל לעמים, הרי זה דבר מופרך לגמרי, להיותו היפך המציאות, היפך הצדק, היפך היושר, והעיקר — היפך רצון ה', שהוא בעה"ב היחידי על כל העולם כולו.

ובהכרח שיתבטל לגמרי ענין הנ"ל שקראוהו בשם "חוק" — אף שבאמת לא יכול להיות כזה "חוק", כי, "חוק" הוא דבר שיש לו מציאות, ואילו ענין זה הוא רק כדי להכעיס, וכאמור לעיל, שהי' זמן ש"איש כל הישר בעיניו יעשה" (כמסופר בתנ"ך אודות ה"דור ששופט את שופטיו"⁹⁶), אצלו הי' נראה שזה "ישר", ואילו עכשיו ניתוסף דבר חדש ש"לא שערום אבותינו"⁹⁷: הוא בעצמו יודע שזהו דבר מעוות, הוא בעצמו יודע שזהו היזק, והוא בעצמו יודע שזהו חורבן, ואעפ"כ אומר ש"יעשה" זאת!

וכמדובר כמ"פ שבנ"י החזיקו מעמד בכל מיני גזירות, ובודאי יבטלו גם גזירה זו, אלא יה"ר שיהי' זה באופן שיפה שעה אחת קודם, ובודאי — בדרכי נועם ובדרכי שלום.

יח. ונחזור לענין המדובר:

אע"פ שיוצאים משבת בראשית לימות החול, ומסתכלים על העולם ורואים שזהו עולם מבלבל,

"זעת אפיך" היא אמנם זיעת הפנים — כפי שמצינו בשו"ע יו"ד¹³⁴ (והיסוד לזה — בדברי הרמב"ם¹³⁵, מירושלמי תרומות¹³⁶) ש"צריך ליזהר מזיעת האדם, שכל זיעת האדם סם המות, חוץ מזיעת הפנים", וכתב הש"ך: "וסימן לדבר בזעת אפיך תאכל לחם"¹³⁷.

אמנם, כיון שנאמר "יגיע כפיך כי תאכל", היינו, שהגיעה צריכה להיות רק בידים, ולא עם הראש כו', עכצ"ל, שגם זיעת הפנים (שעלי' נאמר "בזעת אפיך תאכל לחם") היא מצד היגיעה הגופנית ("לאחר שתטרח בו הרבה"¹³⁸) בלבד.

וכפי שמפורש להדיא בתרגום יונתן — שאינו ע"ד הדרוש, אלא פירוש המלות — "בליעות כף ידך תיכול מזונא", שזהו תוכן הענין ד"יגיע כפיך" דוקא, ולא יגיעת הראש, כנ"ל.

כב. וזוהי גם הוראה כללית בנוגע ל"ויעקב הלך לדרכו" — שהענין ד"הלך לדרכו" בעניני עוה"ז הגשמי הוא באופן ד"יעקב", היינו, רק עם ה"עקב" שברגל, אבל בלא לב ולב, כיון שלבו וראשו נמצאים בד' אמות של תורה — שענינה הבנה והשגה שבמוח, ובד' אמות של תפלה — שענינה רגש שבלב, כמארז"ל¹³⁹ על הפסוק¹⁴⁰ "ולעבדו בכל לבבכם", "איזו היא עבודה שבלב, זו תפלה".

ואף שישנו ה"דורין מארקו"¹⁴¹ שמבלבל — הנה על זה אומר הקב"ה "בראתי לו תורה תבלין"¹⁴², ועי"ז הנה לא זו בלבד שאינו יכול לבלבל, אלא אדרבה — כמדובר לעיל¹⁴³ הדיוק ד"תבלין" (ולא שיש עצה לבטלו כו'), שפעולת התורה היא בדוגמת פעולת ה"תבלין" שמהפך מאכל בלתי-מתאים להיות מאכל נעים ביותר, ועד שדבר המתבל הוא בדוגמת "דבר המעמיד" ש"אינו בטל" (עכ"פ מדרבנן)¹⁴⁴.

ויה"ר שה"דורין מארקו" לא יבלבל הענין ד"ויעקב הלך לדרכו", שיהי' באופן ד"וישא יעקב רגליו"¹⁴⁵, ש"נעשה קל ללכת", כיון ש"נתבשר בשורה טובה"¹⁴⁶,

(134) סקט"ז ס"ד.

(135) הלי' רוצח ושמירת נפש פי"ב ה"ד.

(136) פי"ח ה"ג.

(137) הובא בשו"ע אדה"ז חו"מ הלי' שמירת גוף ונפש ובל תשחית ס"ח.

(138) פרש"י עה"פ (פרשתנו שם).

(139) תענית ב, א.

(140) עקב יא, יג.

(141) ראה תו"מ חכ"א ע' 113. וש"נ.

(142) קידושין ל, ב. וש"נ.

(143) במאמר פ"ד (לעיל ע' ...).

(144) ראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך ו ע' תקס ואילך). וש"נ.

(145) ויצא כט, א.

(146) פרש"י עה"פ.

(94) האזינו לב, ט.

(95) שם, ח.

(96) ב"ב טו, ב.

(97) ע"פ האזינו שם, יז.

(90) שם ז, ב.

(91) שם, ט.

(92) ישע"י ו, ג.

(93) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הלי' מלכים

ספי"א.

שכמם") והוצרכו למן, למדנו שאכלו משירי הבצק או משירי המצה ששים ואחת סעודות".

וכפי שמבאר הריב"א¹²⁶ באריכות פרטי החשבון דס"א הסעודות — שהסעודה הראשונה שאכלו משירי הבצק או המצה היתה ביום ט"ו ניסן (לאחרי ה"סדר" בליל ט"ו ניסן), הרי לך י"ו ימים מניסן (שהוא מלא), וי"ד ימים מאייר, הרי לך ל' יום, ובהם יש ס' סעודות לפי חשבון ב' סעודות ליום, והם כלות ליל ט"ו באייר, והסעודה הס"א אכלו ביום ט"ו באייר לבוקר, ולערב התלוננו לפי שפסקה החררה.

ואז נאמר להם "בתת ה' לכם בערב בשר לאכול ולחם בבוקר לשבוע"¹²⁵, כך, שבאותו ערב (ליל ט"ז באייר) ה' להם רק בשר ללא לחם, ואילו הלחם ("מן") ניתן להם רק בט"ז באייר בבוקר.

וכיון שעיקר הסעודה נקבעת על הלחם — "לחם.. לשבוע" (ולא על הבשר, שהוא רק תוספת לסעודה), ועל זה תיקן משה רבינו ברכת הזן בשעה שירד להם המן¹²⁹ — הרי מובן שסדר הסעודות בירידת המן בט"ז באייר ה' "אחת ביום ואחת בלילה", כי הבשר שאכלו בליל ט"ז אייר, אינו נחשב לסעודה, כיון שה' ללא לחם (שהרי כלתה החררה). — אכילת הבשר היא אמנם אכילה, וצריך לברך עליה, אבל אין זו "סעודה", ובודאי לא סעודה שחייבים לאכולה בסוכה, ובמילא לא שייך לומר על זה "אחת בלילה". ונמצא, שסדר הסעודות (שיש בהם לא רק בשר, אלא גם לחם, "מן") התחיל (לא מהלילה, אלא) מהיום: "אחת ביום ואחת בלילה"¹³⁰.

כא. וכן יש לבאר בנוגע להמדובר בהתוועדות דיום שמח"ת¹³¹ בענין "בזעת אפיך תאכל לחם"¹³², שהגיעה צריכה להיות רק בידים, כמ"ש¹³³ "יגיע כפיך כי תאכל", ולא יגיעת הראש כו', כיון שההתעסקות בענינים הגשמיים צריכה להיות בלא לב ולב, אלא באופן שהראש נשאר מונח בלימוד התורה כו' — ששקו"ט בדיוק הלשון "זעת אפיך" (ולא "כפיך").

ובכן:

(129) ברכות מח, ב. ואילו אכילת השלו הראשונה (בפ' בשלח),
(130) ועפ"ז מובן שאין סתירה בין הסדר
שבפ' בשלח (שתחילה ה' השלו ואח"כ המן)
לסדר שבפ' בהעלותך (שתחילה ה' המן
ואח"כ השלו) — כי, הסדר ה' שאכלו מן
בבוקר, וגם אכלו מן בערב יחד עם השלו,

— אמנם בנוגע ל"מבול" נשבע הקב"ה ("לא אוסיף גו' ולא אוסיף", "כפל הדבר לשבועה"⁹⁸) ש"לא יהי עוד המים למבול"⁹⁹, אבל עדיין יש בלבול בעולם; העולם מבולבל ("א צוטומעלטע וועלט"), ולא זו בלבד שהמצב לא מתקן, אלא אדרבה: מזמן לזמן יש בלבולים חדשים —

הנה על זה אומרים לבנ"י: "אל תחתו כי יחתו הגויים מהמה"¹⁰⁰ — אפילו "מאותות השמים"¹⁰⁰, ועאכו"כ ממה שנעשה בארץ.

כשם שלפני חודש תשרי הולך יהודי באופן ש"אתם נצבים"²⁴, מלשון "נצב מלך"¹⁰¹, כפי שהולך מלך בעולם (כמדובר לעיל¹⁰²) — כך הולך הוא לאחרי העבודה של חודש תשרי, בתוספת כח וביתר שאת וביתר עוז, למלא שליחותו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ו"שלוחו של אדם כמותו"¹⁰³, וכפי שמביא רש"י בפירושו¹⁰⁴ בנוגע לפסוק בפ' בראשית: "עבד מלך מלך", והרי "אמר מלכא עקר טורא"¹⁰⁵ — לעקור את היצה"ר ש"נדמה להם כהר"¹⁰⁶, ועאכו"כ בנוגע לעקירת הרים כפשוטם, ו"מעקשים למישור"¹⁰⁷ (ליישר כל עניני עקמימות ועיוות).

ונעשה "קול קורא במדבר פנו דרך"¹⁰⁸, "סולו סולו פנו דרך"¹⁰⁹, דכיון שבנ"י צריכים לצאת מהגלות, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹¹⁰, "קהל גדול ישובו הנה"¹¹¹, לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, צריכה הדרך להיות ישרה וקלה, שיוכלו לילך באופן ד"שמחת עולם על ראשם"¹¹², ובשעתא חדא וברגעא חדא,

ובאופן ש"נער קטן" — "מי יקום יעקב כי קטן הוא"¹¹³, "אתם המעט מכל העמים"¹¹⁴ — "נוהג במ", להנהיג את כל העולם כולו, ומתוך שמחה וטוב לבב,

"והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים"¹¹⁵, בקרוב ממש.

(98) נח ח, כא ובפרש"י.
(99) שם ט, טו.
(100) ירמ' יו"ד, ב.
(101) מלכים"א כב, מח. וראה אוה"ת
נצבים ע' אירא ואילך.
(102)
(103) ברכות לד, ב (במשנה). וש"נ.
(104) לך לך טז, יח. בהעלותך יב, ח.
(105) ראה ב"ב ג, ב.
(106) סוכה נב, א.
(107) ישעי' מב, טז. — הפטרת שבת
בראשית.
(108) שם מ, ג (ובפ' הרד"ק).
(109) שם נז, יד.
(110) בא יו"ד, ט.
(111) ירמ' לא, ז.
(112) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.
(113) עמוס ז, ה"ב.
(114) ואתחנן ז, ז.
(115) ישעי' כז, יג.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה להחזן ר' דובער זאָלצמאַן לומר לחיים ולנגן הניגונים הרוסיים. ולאחרי שניגן הניגון "עך טי זימליאָן וכו'", צוה שינגן גם הניגון השני, וניגן הניגון ("ראַנאַ אַוטראַם יאַ ווסטאַוואַיו") אודות סדר היום של יהודי.

ואח"כ אמר:]

יט. תוכן הניגון הנ"ל אודות כל סדר היום, החל מנטילת ידיים עד לאחרי התפלה ולאחרי כל פעולות היום — קשור עם המדובר לעיל אודות "ויעקב הלך לדרכו", שלאחרי שישינה העבודה שלמעלה מן הזמן, שבכללות הרי זה אופן העבודה של חודש תשרי, כפי שרואים בפשטות שיהודי לא מוגבל כ"כ בזמן, הנה כשיוצאים מחודש תשרי מתחילים להכנס לאט לאט לסדר מסודר, באופן ש"כל יומא ויומא עביד עבדתי"¹¹⁶, ב"עובדין דחול" שבמשך ימות השבוע עד ליום השבת באופן ד"ויכולו השמים והארץ וגו"³⁹.

וכאמור, שעל זה לוקחים את הכח מחודש תשרי, אותיות "רשית"³⁵, שהוא ה"ראש" של כל השנה, והיינו, שנוסף על ראש-השנה שבתשרי גופא, "בחודש השביעי באחד לחודש"⁷, הנה בנוגע לחדשים נחשב חודש תשרי (אותיות "רשית") לראשית כל השנה כולה, בנוגע לעבודה המסודרת שמתחילה משבת בראשית, ועל ידו — נמשך בפרשת נח, עד לפרשת וזאת הברכה.

וזהו גם מה שהוזכר לעיל¹¹⁷ בנוגע לכמה שיעורים, החל משיעורי חת"ת: חומש תהלים ותניא (כפי שנתחלק ע"י רבינו נשיאנו, ונדפס ב"מורה שיעור"), נוסף על השיעורים של "כל חד וחד לפום שיעורא דילי" בלימוד התורה, בנגלה דתורה ובפנימיות התורה,

ו"לימוד מביא לידי מעשה" — קיום כל המצוות בהידור, ובפרט בנוגע למצוה הכללית — מצות צדקה, ש"שקולה כנגד כל המצוות"¹¹⁸, ופועלת פעולת כל המצוות ביתר שאת וביתר עוז, כמבואר בתניא¹¹⁹, שלכן, "בכל תלמוד ירושלמי היא נק' בשם מצוה סתם".

כ. וכאן המקום לסיים בנוגע להמדובר¹²⁰ אודות דברי הגמרא¹²¹

(116) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש (120) בשיחות יום שמח"ת ס" (לעיל ע' ע"ב. (... וש"פ בראשית ס" (לעיל ע' ...). — (117) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שכנראה לא תפסו תוכן הדברים. (118) ב"ב ט, א. (119) פל"ז. (120) סוכה כז, א. (121)

בנוגע לחיוב הסעודות בסוכה: "אחת ביום ואחת בלילה" (אף שסדר הסעודות מתחיל מהלילה, וא"כ, הול"ל "אחת בלילה ואחת ביום") — ש"תנא אקרא קאיי"¹²², כפי הסדר שהי' בנוגע ל"מן".

ובהקדים:

בפרשת בשלח¹²³ נאמר: "בתת ה' לכם בערב בשר לאכול ולחם בבוקר לשבוע", "בין הערביים תאכלו בשר ובבוקר תשבועו לחם", ויהי בערב ותעל השליו"¹²⁴ ותכס את המחנה ובבוקר היתה שכבת הטל סביב למחנה ותעל שכבת הטל .. ויראו בני ישראל .. הלחם אשר נתן ה' וגו'".

ולכאורה, סדר הסעודות בכתוב הוא: אחת בלילה ואחת ביום (בערב תאכלו בשר, ואח"כ בבוקר תשבועו לחם), ולא כפי שנאמר בהתועדות דשמח"ת שהתנא שכתב הסדר ד"אחת ביום ואחת בלילה" — "אקרא קאיי"?

אך בהתבוננות קלה, ובפרט ע"פ פירוש רש"י על התורה (שזהו פשוטם של כתובים) — מחוורים הדברים:

רש"י¹²⁵ מפרש: "מה ראה להוריד להם לחם בבוקר ובשר בערב, לפי שהלחם שאלו כהוגן, שאי אפשר לו לאדם בלא לחם, אבל בשר שאלו שלא כהוגן וכו'".

והטעם שהוצרכו לשאול לחם "בחמשה עשר יום לחודש השני לצאתם מארץ מצרים"¹²⁶ — מפרש רש"י: ("וילונו", "לפי שכלה הלחם"¹²⁷), "שבו ביום כלתה החררה שהוציאו ממצרים (כמ"ש¹²⁸ וישא העם את בצקו גו' משארותם (שירי מצה כו') צרורות בשמלותם על

המן (ככפ' בשלח), או שתחילה היתה ירידת המן ואח"כ ירידת השלו (ככפ' בהעלותך**). וראה לקמן הערה 130. (125) בשלח שם, ח. (126) שם, א. (127) שם, ב, ובפרש"י. (128) בא יב, לד (ובפרש"י).

(122) ברכות בתחלתה. (123) טז, ח ואילך. (124) נתבאר שאודות ענין השלו מסופר בתורה ב"פ*: כפ' בשלח — קודם מ"ת, וכפ' בהעלותך (יא, לא ואילך) — לאחר מ"ת (ומצינו בגמרא ובמדרז"ל שלמדים מזה לזה (ראה יומא עה, א"ב ובחדא"ג מהרש"א. מדרש הגדול ומכילתא דרשב"י בשלח טז, יג)). ולכאורה יש סתירה בסדר הדברים — אם תחילה היתה ירידת השלו ואח"כ ירידת * ראה גם בהנסמן בתורה שלמה בשלח טז אות פג.

(** אולי הכוונה שבפ' בהעלותך נאמר (שם, ט) "וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עלינו", ואח"כ נאמר (שם, יח) "התקדשו למחר ואכלתם בשר".